

A. Kokarjeva

IMPLEMENTATION OF TECHNOLOGICAL ORIENTED APPROACH IN SYSTEM OF PROFESSIONAL TRAINING OF ENGINEERS IN TECHNICAL UNIVERSITY

Summary. *Technologically oriented approach involves focusing the teaching staff on the student - his motives, goals, structure of educational activity, result. It is obligatory to achieve the goal of training in the structure of high-quality work of the teacher, which is possible if the interests of the student, his level of knowledge and skills, directional adjustment of the educational process in accordance with the development of the personality of the student. That is, the existing level of students' capabilities and knowledge is initially reflected, at which a new level of growth is being built. Moreover, the implementation of methodological tools (organization and techniques, methods, forms, means of studying the educational material) is carried out taking into account the abilities, motives, needs, as well as stimulation of personal intellectual activity without unnecessary fixing of mistakes, failures, development of the student's personality, his cognitive processes, activities. The teacher has to define the nomenclature of educational actions, during which the pupils will learn the algorithms of educational work, independently learn new knowledge. In the main activity of the student - educational, important we see the development of intellectual characteristics, ensuring the success of educational activities, social and psychological adaptation and maintaining mental health. Indicator of a favorable functional state of the individual is a proper mental capacity, in the process of which a positive emotional state is achieved. The technologically oriented approach of the process and activity component of the professional training of future engineers is implemented through the structure and content of training taking into account social order, labor market needs, requirements of employers of the relevant industry, Ukrainian and international standards. Higher education institutions are focused on the provision of individualized training, taking into account the maximum satisfaction of mass demand in the quality teaching of knowledge.*

Keywords: *organizational-pedagogical; psychological; socio-economic; personality-oriented; educational-methodical; implementation of a technology-oriented approach (training - interactive, problematic, contextual, project).*

УДК 378.147:372.881.111.1(045)

DOI: 10.18372/2411-264X.15.14401

Л. Конопляник, К. Мельникова

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ «ПЕРЕВЕРНУТИЙ КЛАС» ПРИ НАВЧАННІ ФАХОВОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

В умовах глобалізації та стрімкого розвитку інформаційних технологій спостерігається великий інтерес до використання сучасних ІКТ у галузі вищої освіти, а також нагальна необхідність впровадження нових методів і технологій навчання, адекватних сучасним тенденціям, вимогам суспільства та потребам студентів цифрового покоління. Останнім часом у навчальних закладах набуває популярності технологія «перевернутий клас».

Стаття розглядає актуальні питання впровадження технології «перевернутий клас» у навчальний процес ЗВО. У роботі теоретично обґрунтовано сутність зазначеної технології та можливості її застосування для ефективної підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності; охарактеризовано загальні особливості технології; узагальнено низку переваг (гнучкий графік роботи з матеріалами, врахування індивідуальних особливостей студентів, формування у студентів відповідальності за результати навчання та ін.) та виокремлено труднощі її впровадження у навчальний процес ЗВО України (значні затрати часу на створення онлайн ресурсів, труднощі доступу до мережі Інтернет); розкрито відмінності традиційного та «перевернутого» занять і ролі викладача у них.

Підкреслюється необхідність усвідомлення викладачем зміни його ролі та функцій при використанні такого навчання, коли викладач віддає передові позиції на користь більш тісного співробітництва та спільного внеску в навчальний процес. Викладач перетворюється з транслятора

навчального матеріалу на фасилітатора, завдання якого – підтримувати студента у процесі досягнення навчальних цілей, заохочувати, стимулювати та допомагати вирішувати навчальні завдання. У статті також відзначено, що для ефективної реалізації такої технології навчання важливими завданнями викладача є ретельно підготовлене методичне забезпечення самостійної роботи студентів з використанням Інтернет-ресурсів та належний контроль за виконанням завдань.

Автори продемонстрували особливості використання зазначеної технології при викладанні дисципліни «Фахова іноземна мова» у Національному авіаційному університеті, визначили доцільність її впровадження, навели приклади завдань для студентів, а також узагальнили вплив даної технології для підвищення якості навчального процесу та ефективності професійної підготовки фахівців.

Ключові слова: заклад вищої освіти; змішане навчання; перевернуте навчання; перевернутий клас; фахова іноземна мова.

Постановка проблеми та її актуальність. Процеси глобалізації та входження України у світовий економічний простір, зростання ролі інформаційних технологій та їхнє проникнення в усі сфери людського життя, а також вимоги сучасного ринку праці вносять суттєві зміни у загальний розвиток суспільства та систему вищої освіти України, пріоритетом якої є якісна підготовка фахівців до професійної діяльності. Проте сьогодні викладачі закладів вищої освіти (ЗВО) розуміють, що традиційна модель викладання не працює належним чином, оскільки у сучасних студентів – представників цифрового покоління – спостерігається пасивність та зникає зацікавленість у навчанні. Крім того, невміння багатьох студентів самостійно працювати з великим обсягом інформації створює значні проблеми під час їхнього навчання у ЗВО, оскільки кількість годин, відведених на самостійну роботу студентів, збільшується, а кількість аудиторних занять значно зменшується (зокрема, за навчальними планами 2019 року (НАУ) виділено 34 годин аудиторних занять та 27 годин самостійної роботи за рік на вивчення дисципліни «Фахова іноземна мова»). Тому постає проблема ефективного методичного забезпечення не лише аудиторних занять, але і самостійної роботи студентів з організацією її педагогічного супроводу для максимального досягнення цілей зазначеної дисципліни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зважаючи на темп всіх змін, які відбуваються в різних сферах нашого життя і значний науково-технічний розвиток сучасного суспільства, назріла необхідність у зміні підходів до організації освітнього процесу у закладах вищої освіти (ЗВО) та розробці і впровадженні новітніх педагогічних технологій, які б відповідали сучасним тенденціям і вимогам, оскільки наявні практики не використовують усі можливості для забезпечення прогресу студентів. Звичайно сьогодні вже неможливо уявити заняття у ЗВО без використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Проте сучасні інформаційні технології (ІТ) – це лише інструмент, який студенти можуть використовувати для поліпшення своїх можливостей для навчання та майбутньої професійної діяльності, а завдання викладачів – сприяти набуттю студентам навичок, необхідних для ефективного використання цих інструментів у сучасному житті для вирішення професійних завдань. Тож освітяни спрямовують свої зусилля на пошук нових ефективних методів, технологій та методик навчання, які б можна було застосовувати у поєднанні з традиційними для мотивації студентів та розвитку у них таких важливих навичок ХХІ століття, як: критичне мислення та спроможність приймати рішення, спілкування та співпраця, креативність та інноваційність, вміння опрацьовувати інформацію, комп'ютерні та медіа навички, самостійність та ініціативність, гнучкість, продуктивність та відповідальність, лідерство та прагнення до самоосвіти та самовдосконалення протягом життя (Scott, 2015).

«Перевернутий клас» – це одна з технологій, яка набуває значної популярності сьогодні. Однією причин звернення до неї є необхідність правильно та ефективно організувати самостійну роботу студентів за умови скорочення аудиторних годин для розвитку у них пізнавальної активності, вмінь активного навчання та готовності до самоосвіти.

Наукові публікації вітчизняних та зарубіжних вчених, які досліджують змішане навчання в цілому та «перевернутий клас» зокрема, визнають їх одним із напрямків вдосконалення освітнього процесу, спрямованого на підвищення якості підготовки майбутніх фахівців та спонукання їх до безперервного навчання. Суттєвий доробок стосовно теоретичних та практичних аспектів реалізації технології «перевернутий клас» внесли зарубіжні науковці (J. Bergmann, J. Baker, C. Brame, A. Sams, J. Strayer, K. Sung, B. Tucker, E. Westermann та ін.) протягом останнього десятиліття. В українському просторі вищої школи «перевернутий клас» – ще нове явище, проте вже з 2014 року питання впровадження даної технології у навчальний процес ЗВО України при викладанні різних дисциплін викликає високу зацікавленість і серед вітчизняних дослідників (О. Вольневич, Н. Приходькіна, І. П'янкоська, С. Попадюк, О. Кузьмінська, В. Ковальчук, О. Малихін, І. Столяренко, Т. Ярмольчук та ін.), розвідками

яких ми послуговувались під нас нашого дослідження. Саме недостатній стан розроблення проблеми використання моделі «перевернутий клас» під час вивчення фахової іноземної мови у ЗВО зумовив вибір теми дослідження.

Методи дослідження. Під час проведення дослідження з використання технології «перевернутий клас» при вивченні фахової іноземної мови застосовувались такі теоретичні і емпіричні методи: системний і порівняльний аналіз педагогічної, навчально-методичної та наукової літератури з метою виявлення стану досліджуваної проблеми та визначення напрямів її розв'язання, мети та завдань дослідження; а також наукове спостереження, аналіз та узагальнення.

Формулювання мети і завдань статті. Мета статті – дослідження особливостей технології «перевернутий клас» та ефективності її застосування при навчанні фахової іноземної мови у ЗВО. Реалізація зазначеної мети потребувала вирішення таких завдань: розкрити сутність даної технології та можливості її застосування при вивченні дисципліни «Фахова іноземна мова», виокремити її особливості, переваги та недоліки і визначити перспективи її застосування у практиці технічного ЗВО.

Викладення основного матеріалу дослідження. В умовах постійних економічних та соціальних змін дуже важливо навчити студентів вчитися самостійно, оновлювати свої знання протягом життя та підвищувати свою кваліфікацію. Важливою вимогою навчального процесу у ЗВО є активізація діяльності студентів, що сприятиме формуванню у них активності, самостійності та зацікавленості у вивченні дисципліни, а також підвищенню якості знань та розвитку необхідних компетентностей. Перед викладачем постає складне завдання вибору способів і форм організації навчальної діяльності, реалізація яких забезпечить високий рівень якості підготовки студентів.

Однією з останніх тенденцій зарубіжної педагогіки є технологія «перевернутий клас», яка є однією з моделей змішаного навчання. В Україні дана технологія ще не дуже поширена у ЗВО, проте наразі активно досліджується і поступово впроваджується. Хоча немає чіткого консенсусу щодо визначення «перевернутого класу» серед дослідників, які називають його технологією, методом, підходом, моделлю, принципом тощо, проте всі визначають, що при такому навчанні «традиційні елементи лекцій та домашніх завдань представлені навпаки» (Scott, 2015, с. 17). Ми розглядаємо «перевернутий клас» як технологію організації навчання, при якій аудиторна та позааудиторна представлені навпаки або «перевернуті», так щоб студенти ознайомились з навчальним матеріалом самостійно перед заняттям, а аудиторне заняття потім використовувався для поглиблення розуміння вивченого шляхом обговорення з однокласниками та для вирішення навчальних проблемних завдань. Маючи зв'язок з проблемно-орієнтованим навчанням, таке навчання характеризується значною гнучкістю та забезпечує залучення студентів до навчального процесу, дозволяє сформувати динамічне та творче середовище, де студенти навчаються критично мислити та разом вирішувати поставлені завдання (Bergmann & Sams, 2012, с. 139).

Під час традиційних практичних занять, коли викладач пояснює новий матеріал, студенти повинні сприймати весь матеріал у момент мовлення. Вони не мають можливості зупинитися для обміркування сказанного, прослухати повторно, якщо щось не зрозуміло, отже вони можуть пропустити важливу інформацію (Приходькіна, 2014, с. 142). Крім того, студенти цифрового покоління з розвиненими комп'ютерними навичками прагнуть використовувати їх для засвоєння різних дисциплін. Саме «перевернутий клас» допомагає вирішити цю проблему, оскільки використання попередньо записаних відеоматеріалів могло б дозволити студентам контролювати виклад матеріалу.

Термін «перевернутий клас» – це буквальний переклад англійського терміна «flipped classroom» або «inverted classroom». Відмінною рисою «перевернутого класу» є повне або часткове перенесення процесу передавання знань на самостійне вивчення вдома. При цьому аудиторний час, що звільнився, використовується для інтерактивних видів діяльності, що розвивають критичне мислення та креативність.

Термін «перевернутий клас» набув широкого вжитку близько 12 років тому, коли його популяризували вчителі Д. Бергманн та А. Самс та засновник Академії Хана С. Хан, однак деякі його принципи застосовувались викладачами ще раніше. Наприклад, професор Гарвардського університету Е. Мазур давав студентам матеріал лекцій для підготовки перед заняттям, на початку заняття проводив опитування для перевірки засвоєння матеріалу, а потім вже у міні групах відбувалось поглиблене вивчення матеріалу та вирішення завдань. На відміну від традиційних лекцій він не демонстрував студентам рішення аналогічних завдань, спонукаючи їх застосовувати принципи та теорії в різних ситуаціях (Mazur, 1997).

Проте термін «перевернутий клас» був вперше використаний у 2007 році А. Самсом і Д. Бергманом, які записували відео своїх лекцій, перетворюючи їх у домашні завдання для учнів, і на думку яких «учні приходять в клас не для отримання теоретичних знань, а для демонстрації того, як

застосувати отримані знання на практиці» (Bergmann та Sams, 2012). Проте дослідники також зазначають, що є певні теми, які краще вивчати під час аудиторних занять, тобто викладач повинен ретельно підбирати метод відповідно до змісту матеріалу.

Хоча сьогодні виділяють декілька форм перевернутого навчання, всі вони ґрунтуються на одному головному принципі: вивчення теоретичного матеріалу відбувається дистанційно, а критичне обговорення вивченого, практика і застосування здійснюється в аудиторії (Кузьмінська, 2016, с. 89). Таким чином, студенти виконують завдання, що вимагають більш складної когнітивної діяльності, в аудиторії під керівництвом викладача.

Аналіз науково-педагогічних джерел дозволив нам виділити такі особливості технології «перевернутий клас»:

Зміна традиційних елементів позааудиторного та аудиторного етапів. При такому навчанні викладачі не демонструють теоретичну інформацію під час заняття, а забезпечують студентів цією інформацією для самостійного ознайомлення та вивчення за допомогою сучасних цифрових навчальних засобів. В аудиторії відбувається обговорення вивченого матеріалу з поясненням викладачем складних моментів, усунення неточностей у трактуванні проблеми та узагальнення вивченого матеріалу. На практичному занятті створюється динамічне навчальне середовище, у якому опрацьований вдома матеріал закріплюється через обговорення, дискусії, роботу у групах та парах, спільне вирішення проблемних завдань, проект (Попадюк, 2017, с. 151). Відбувається поступове ускладнення рівня завдань та розширення видів діяльності, забезпечення зворотного зв'язку та активізація набутих знань, які без практичного опрацювання можуть залишитися лише «пасивним багажем» (Чоповська, 2017, с. 75). Для стимулювання позааудиторної роботи студентів необхідно організувати навчальний процес таким чином, щоб студенти усвідомлювали користь виконаної ними самостійної роботи і активно використовували її результати у навчальному процесі.

Гнучкість. При роботі з навчальним матеріалом студенти самостійно обирають зручні для себе час, місце і спосіб для його опрацювання (П'янківська, 2016, с. 55), працюючи в асинхронному та індивідуальному режимах.

Індивідуалізація навчання. Студенти мають можливість працювати у зручному для себе темпі, зупиняючи запис, повторюючи його та знаходячи необхідну додаткову інформацію чи роз'яснення в мережі Інтернет та довідниках. Це особливо корисно для студентів, які мають труднощі з навчанням. Таким чином, частково вирішується проблема різнорівневої підготовки (Попадюк, 2017, с. 151).

Диференціація навчання. Виклад навчальних матеріалів відбувається у різних форматах (текст, аудіо, відео) та формах (презентації, подкасти, відеокласти, скрінкасти) (Столяренко, 2015, с. 140), щоб відповідати різним індивідуальним стилям засвоєння навчального матеріалу студентами (візуал, аудіал). Порівняно зі звичайною аудиторною дошкою відеолекції дозволяють краще унаочнити взаємозв'язки між об'єктами завдяки широким можливостям використання графіки та анімації. Відеолекції часто розглядаються як ключовий компонент у «перевернутому класі», і викладач може створювати власні відеоматеріали (наприклад, за допомогою набору інструментів для створення відео Screeng та Webinaria) або використовувати вже наявні.

Персоналізація навчання. «Перевернутий клас» сприяє інтенсивному обміну поглядами та ідеями всіх учасників навчально-виховного процесу, спонукає їх до активної взаємодії для досягнення освітніх цілей та забезпечує зворотній зв'язок між викладачем та студентами (Столяренко, 2015, с. 140).

Зміна ролі викладача та студента. Перевернуте навчання припускає зміну ролі викладача, який перетворюється з головного транслятора знань на фасилітатора (помічника, консультанта, організатора і координатора) різних видів діяльності студента, що сприяє його тіснішій співпраці зі студентами під час навчального процесу та формуванню певних компетенцій. Роль студентів також змінюється: вони перестають бути просто спостерігачами, а самі відповідають за знання, спрямовують навчальний процес та шукають практичне застосування цим знанням. Відповідно студенти перестають бути пасивними учасниками навчання, як це було при традиційному навчанні, коли матеріал подавався їм у готовому вигляді, та стають відповідальнішими за власні результати навчання (П'янківська, 2016, с. 55). Це сприятиме їхній подальшій самостійності, здатності до самопідготовки та професійному самовдосконаленню.

Зміна процесу оцінювання. «Перевернутий клас» змінює процес традиційного оцінювання, заснованого на відтворенні знань та їх застосуванні в чітко визначеній академічній ситуації. Ця технологія дозволяє використовувати ширший арсенал форм контролю знань студентів в залежності від завдань, що стоять перед ними. Якщо студенти самостійно здійснюють пошук інформації, то також оцінюються використані підходи до пошуку та якість інформації (Тихонова, 2018, с. 76).

Звичайно, «перевернуте навчання» не може бути універсальним рішенням для кожної дисципліни та всіх викладачів і студентів. Однак інтеграція «перевернутого класу» у викладання іноземної мови у сучасному ЗВО дуже актуальна, створюючи безліч переваг як для викладачів, так і для студентів. Виділимо основні переваги використання «перевернутого класу» при вивченні фахової іноземної мови у ЗВО.

Однією з важливих переваг є підвищення мотивації студентів до навчання та їхньої зацікавленості, а також заохочення до кращого опрацювання матеріалу завдяки застосуванню сучасних технологій (Чоповська, 2017, с. 75) та використанню інтерактивних завдань. Використання онлайн-ресурсів для методичного забезпечення самостійної роботи студентів надає їм можливість залишати коментарі та питання, підвищуючи їхню зацікавленість та вдосконалюючи зворотний зв'язок.

Інша перевага «перевернутого класу» – підвищення ефективності аудиторних занять. Не маючи потреби витратити час на пояснення теоретичних питань, наданих на самостійне опрацювання перед заняттям, викладачі використовують аудиторний час для виконання практичних завдань, відтворення реальних комунікативних ситуацій, проведення рольових ігор, тобто для цікавих і креативних видів діяльності, що включають когнітивні процеси вищого порядку та потребують практичного застосування набутих раніше знань (П'янковська, 2016, с. 55).

Спостерігаючи за виконанням завдань на заняттях і дописами у блогах, викладач має кращу змогу проаналізувати помилки студентів для подальшого зосередження на окремих проблемних моментах та їх подальшого попередження.

Крім того, на відміну від інших моделей змішаного навчання, інтеграція даної моделі не вимагає обов'язкового придбання додаткових технічних засобів у ЗВО (Чоповська, 2017, с. 75).

Отже, основні причини, чому викладачі віддають перевагу технології «перевернутий клас»: кращий досвід навчання для студентів, доступність ІКТ, зростання активності студентів в аудиторії та поза нею, збільшення кількості обговорень і розвиток співробітництва між студентами, персоналізація навчання для конкретних студентів, залучення всіх студентів та підвищення ефективності навчання. Вищепераховані переваги покращують та стимулюють процес навчання, але наскільки воно буде ефективним залежить від викладача.

Проте введення технології «перевернутий клас» на початкових етапах може викликати неохвалення як серед студентів, які не вміють працювати самостійно, так і серед викладачів, тому цей процес повинен проходити поступово. Серйозною перешкодою для інтеграції даної технології є значні затрати часу з боку викладача для створення бази матеріалів на освітніх інтернет-платформах та у блогах, а також недостатні знання ІТ, невміння працювати із необхідними інструментами, що може стати значною перешкодою у роботі викладачів старшого покоління та викладачів, які не хочуть змінювати звичні форми роботи. Також існує необхідність створення системи моніторингу та перевірки виконання студентами домашніх завдань, хоча цей недолік долається за допомогою сучасних ресурсів дистанційного навчання (зокрема, Moodle), що дозволяють відслідковувати викладачеві виконання студентами завдань із курсу (Чоповська, 2017, с. 75). Проблемою може бути і технічне оснащення.

Організація перевернутого навчання – це складний процес, який потребує ретельної підготовки та належного методичного забезпечення. Тому ефективність досягається лише за умови ретельного планування змісту курсу, підбору методів навчання та застосування відповідних технічних засобів. Під час організації навчального процесу у ЗВО є різні способи «перевернути» навчання. Часто йдеться про застосування цієї методики не до всього курсу, а лише до певних тем, чи навіть окремих занять. Саме такий підхід ми обрали при вивченні дисципліни «Фахова іноземна мова».

Необхідність звернення до цієї технології при вивченні дисципліни «Фахова іноземна мова» у НАУ була продиктована передусім скороченням аудиторних годин, виділених на вивчення даної дисципліни (34 год. за рік), які зменшились вдвоє порівняно з минулим роком (68 год. за рік). За такого розподілу годин зростає значення самостійної роботи студентів, а успішність досягнення цілей навчання залежить від ефективності організації самостійної роботи. Було помічено, що студенти, які протягом вивчення дисципліни «Фахова іноземна мова» мали досвід регулярної взаємодії з викладачем та іншими студентами, використовуючи мережу Інтернет, мали доступ до автентичних матеріалів англійською мовою, набули відчуття свободи та задоволення від самостійної роботи.

Зупинимось на деталях та особливостях використання елементів перевернутого навчання при викладанні зазначеної дисципліни. Звертаючись до вдосконаленої таксономії Блума, що включає цілі навчання в залежності від розумових процесів від найнижчого до найвищого рівня (запам'ятовування, розуміння, застосування, аналіз, оцінювання та креативна діяльність), ми вважаємо, що етапи перевернутого навчання при вивченні іноземної мови слід планувати відповідно до цих рівнів, не пропускаючи жодного з них. На першому (поза аудиторному) етапі доцільно планувати діяльність

студента, яка спрямована на опанування та усвідомлення нового навчального матеріалу (*запам'ятовування та розуміння*, тобто навичок низького рівня). Під час аудиторного заняття раціонально організувати навчальну діяльність для *застосування та аналізу* отриманих раніше знань. Після заняття можливе формування вміння оцінювати власні досягнення та виконувати творчі завдання підвищеної складності (*оцінювання та креативна діяльність*). Хоча процеси оцінювання та креативної діяльності можуть відбуватися і під час аудиторного заняття, де студенти мають підтримку групи та викладача.

Враховуючи вищезазначені позиції щодо впровадження технології «перевернутий клас» у навчальний процес, ми розподілили види діяльності під час викладання дисципліни «Фахова іноземна мова» таким чином:

1. *Позааудиторна робота (самостійна робота вдома перед заняттям)*: опрацювання вказаних викладачем матеріалів (інформація з підручника чи іншого джерела, прослуховування подкастів чи перегляд відео, скрінкастів; виконання завдань на розуміння у вигляді онлайн-тестів, опитувальників, вправ, ігор (створених за допомогою Майстер тест, Online Test Pad, Learningapps.org, ClassTools.NET) та письмових завдань; підготовка до словникового диктанту (за допомогою мобільного додатку Quizlet); підготовка презентацій, діалогів, рольових ігор; ведення блогів.

2. *Аудиторна робота* – час для активного навчання – включає опитування студентів у вигляді тестових завдань, запитань та обговорення; презентації студентів та їх обговорення у групі, робота у парах та невеликих групах, дискусії, дебати, розв'язання практичних завдань та виконання дослідницьких завдань. В аудиторії ми також використовували завдання на розуміння вивченого для контролю за діяльністю студентів, проте витрачали значно менше часу, зосереджуючись на поглибленні знань студентів та використанні їх на практиці. Після заняття домашнім завданням для студентів були складніші практичні завдання на закріплення пройденної теми, а також виконання творчих завдань. Іноді ці види діяльності також використовувались в аудиторії.

Дана технологія використовувалась на окремих заняттях і при вивченні певних тем, зокрема під час вивчення граматичного матеріалу. Оскільки для студентів ЗВО теми з граматики не є абсолютно новими, скоріше узагальненням та доповненням знань, отриманих у школі, тому для ознайомлення з неважкими граматичними темами було достатньо відеолекції та роздаткового матеріалу. Навіть при відсутності власного відео, сьогодні існує безліч сайтів, де можна було підібрати відповідний матеріал з урахуванням рівня підготовки студентів.

Крім того, зазначену технологію було також доцільно використовувати під час вивчення нової фахової лексики, під час роботи з фаховими текстами, фільмами з фахової тематики тощо. Заздалегідь студентам потрібно було дати посилання на відео з поясненням для попередньої роботи з новою лексикою та граматичним матеріалом. Після такої попередньої підготовки студенти ставали активними учасниками навчального процесу під час практичного заняття.

Висновки. В українській освітній системі методика перевернутого навчання перебуває у руслі актуальних педагогічних досліджень, яка, за умови правильної організації, може бути ефективною, підвищуючи рівень вмотивованості та успішності студентів. «Перевернутий клас» дозволяє змінити підхід від пасивного навчання до активного, завдяки чому студенти краще засвоюють навчальний матеріал, що призводить до більш якісної підготовки до професійної діяльності. Особливостями цієї технології є те, що вона зосереджує увагу на ефективному використанні навчального часу в аудиторії, різних категоріях студентів з їхніми особливостями, взаємодії з проблемним навчанням, дозволяє студентам брати відповідальність за навчання на себе, збільшує взаємодію викладача і студента та змінює роль викладача у навчальному процесі з транслятора на фасилітатора.

Навіть незважаючи на зазначені труднощі впровадження, дана технологія має великий потенціал до застосування у навчальному процесі ЗВО та при викладанні дисципліни «Фахова іноземна мова». Звичайно, ми не вважаємо цю технологію універсальним вирішенням проблем організації навчального процесу, що стоять перед освітянами сьогодні, але при належній підготовці вона може стати ефективним способом організації роботи студентів із залученням можливостей новітніх технологій для підготовки до професійної діяльності.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

1. Кузьмінська, О. Г. (2016). Перевернуте навчання: практичний аспект. Інформаційні технології в освіті, 1, 86-98.
2. Попадюк, С. С., & Скуратівська, М. О. (2017). Методологічні засади використання освітньої концепції «перевернуте навчання у вищій школі». Педагогічні науки, 76(3), 149-154.

3. *Приходькіна, Н.* (2014). Використання технології «переверненого навчання» у професійній діяльності викладачів вищої школи. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота», 30, 141-144.
4. *П'янківська, І. В.* (2016). Застосування технології «переверненого навчання» у викладанні дисципліни «Лексичний менеджмент». Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна», 60, 52-56.
5. *Столяренко, І. С.* (2015). Особливості організації змішаного навчання у підготовці майбутніх учителів інформатики. Інформаційні технології в освіті, 24, 138-147.
6. *Тихонова, Н. В.* (2018). Технология «перевернутый класс» в вузе: потенциал и проблемы внедрения. Казанский педагогический журнал №2, 74-78.
7. *Чоповська, Л. В.* (2017). Інтеграція технології «перевернутий клас» у викладанні іноземних мов в українських внз. Найновітє научни постиження. Педагогически науки, 5, 75-78.
8. *Ярмольчук, Т.* (2018). Професійна підготовка ІТ-фахівців в умовах реалізації технології «перевернутий клас». Проблеми підготовки сучасного вчителя, 17, 143-149.
9. *Bergmann, J., & Sams, A.* (2012). *Flip Your Classroom: Reach Every Student in Every Class Every Day* (pp. 120-190). Washington, DC: International Society for Technology in Education.
10. *Mazur E.* (1997). *Peer Instruction: A User's Manual*. Prentice-Hall, Upper Saddle River, NJ.
11. *Scott, C. L.* (2015). *The Futures of Learning 2: What Kind of Learning for the 21st Century?* UNESCO Education, research and foresight: working papers, 14, 1-14. Retrieved November 10, 2019, from: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000242996>.

REFERENCES

1. *Kuzminska, O.H.* (2016). *Perevernute navchannia: praktychnyi aspekt*. Informatsiini tekhnolohii v osviti, 1, 86-98.
2. *Popadiuk, S.S., & Skurativska, M.O.* (2017). *Metodolohichni zasady vykorystannia osvitnoi kontseptsii «perevernute navchannia u vyshchii shkoli»*. Pedagogichni nauky, 76(3), 149-154.
3. *Prykhodkina, N.* (2014). *Vykorystannia tekhnolohii «perevernеноho navchannia» u profesiinii diialnosti vykladachiv vyshchoi shkoly*. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu. Seriiia «Pedagoghika. Sotsialna robota», 30, 141-144.
4. *Piankovska, I.V.* (2016). *Zastosuvannia tekhnolohii «perevernеноho navchannia» u vykladanni dystsypliny «Leksychnyi menedzhment»*. Naukovi zapysky Natsionalnogo universytetu «Ostrozka akademiia». Seriiia «Filolohichna», 60, 52-56.
5. *Stoliarenko, I.S.* (2015). *Osoblyvosti orhanizatsii zmishanoho navchannia u pidhotovtsi maibutnix uchyteliv informatyky*. Informatsiini tekhnolohii v osviti, 24, 138-147.
6. *Tikhonova, N.V.* (2018). *Tekhnologiia «perevernutyi klass» v vuze: potencial i problemy vnedreniia*. Kazanskii pedagogicheskii zhurnal, 2, 74-78.
7. *Chopovska, L.V.* (2017). *Intehratsiia tekhnolohii «perevernutyi klas» u vykladanni inozemnykh mov v ukrainskykh vnz. Nainovite nauchni postizheniia–2017*. Pedagogicheskii nauki, 5, 75-78.
8. *Yarmolchuk, T.* (2018). *Profesiina pidhotovka IT-fakhivtsiv v umovakh realizatsii tekhnolohii «perevernutyi klas»*. Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia, 17, 143-149.
9. *Bergmann, J., & Sams, A.* (2012). *Flip Your Classroom: Reach Every Student in Every Class Every Day* (pp. 120-190). Washington, DC: International Society for Technology in Education.
10. *Mazur E.* (1997). *Peer Instruction: A User's Manual*. Prentice-Hall, Upper Saddle River, NJ.
11. *Scott, C. L.* (2015). *The Futures of Learning 2: What Kind of Learning for the 21st Century?* UNESCO Education, research and foresight: working papers, 14, 1-14. Retrieved November 10, 2019, from: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000242996>.

L. Konoplianyk, K. Melnykova

THE USE OF “FLIPPED CLASSROOM” TECHNOLOGY IN TEACHING FOREIGN LANGUAGE FOR SPECIFIC PURPOSES

Summary. *In the context of globalization and rapid development of information technologies, which have become an integral part of human life today, there is a great interest in the use of modern ICT in the field of higher education, as well as there is an urgent necessity to introduce new teaching methods and technologies that meet the demands of modern society and the needs of the students belonging to the digital generation. Nowadays the “flipped classroom” technology is becoming more and more popular in educational establishments.*

The paper deals with topical issues of implementing the “flipped classroom” technology in the educational process of a technical higher school. The study theoretically substantiates the essence of the given technology and the possibility of its application for effective students’ preparation for future professional activity; describes the general features of the given technology; generalizes a set of advantages (e.g., flexible schedule; consideration of students’ individual characteristics; development of students’ responsibility for learning outcomes, etc.) and outlines the difficulties of its implementation in the educational process of a higher school (e.g., a great amount of time needed to create online resources, difficulties with accessing the Internet, etc.); reveals the differences between the traditional and “flipped” classes and the role of a teacher in them.

The need for teachers to be aware of their role and functions is emphasized when they leave the leading role in favour of closer collaboration and joint contribution to the learning process. During such training, the teacher is transformed from a translator of the educational material to a facilitator, whose task is to support students in achieving educational goals, encourage, stimulate and help them solve educational tasks. The paper also notes that in order to implement this technology effectively the important tasks for the teacher is a properly developed methodological support for students’ self-study by using Internet resources and the proper control over the completion of the tasks.

The authors have demonstrated the peculiarities of the use of “flipped classroom” while teaching “Foreign Language for Specific Purposes” at the National Aviation University, determined the need for its introduction, as well as they have summarized the impact of this technology to improve the quality of teaching and students’ training for the professional activity.

Keywords: *blended learning; flipped classroom; flipped learning; foreign language for specific purposes.*

УДК 378: 371.11. 025

DOI: 10.18372/2411-264X.15.14404

Е. Лузік, Н. Мельник

КОНЦЕПЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ СИНЕРГІЇ РОЛЕЙ ВИКЛАДАЧА В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті здійснено обґрунтування та перспективи дослідження синергії професійних ролей сучасного викладача в умовах інформаційного-освітнього середовища. Визначено, що синергія ролей викладача забезпечуватиме не лише ефективність та результативність навчальних досягнень студентів, але й їй, насамперед, сприятиме забезпеченню якості вищої освіти у вітчизняному освітньому просторі. Пріоритетними завданнями дослідження синергії ролей викладача закладу вищої технічної освіти визначено: вивчити і проаналізувати досвід організації і діяльності служб психолого-методичної допомоги викладача у закладах вищої освіти; сформувати нормативну діагностичну базу для виявлення психологічних особливостей викладача, визначення спектру їхніх ролей і тенденцій професійного становлення під час професійної діяльності; провести пілотажні дослідження з метою визначення актуальної психолого-педагогічної проблематики в умовах технічного закладів вищої освіти тощо.

Авторами запропоновано таку етапність реалізації завдань дослідження: створення банку методик для визначення соціально-психологічних особливостей та індивідуальних потреб викладача; проведення діагностики актуальних психолого-педагогічних проблем викладача, його ролей у процесі професійної діяльності; розробка та апробація системи засобів педагогічного (дидактико-методичного) та психологічного впливу на викладача, що передбачатиме методичне та психологічне просвітництво, психологічне консультування і методичну корекцію виявлених негативних тенденцій у професійній діяльності викладачів. Перспективними напрямками здійснення дослідження визначено діагностику та вироблення критеріїв та показників синергії професійних ролей викладача закладу вищої технічної освіти в умовах інформаційно-освітнього простору.

Результати дослідження вбачаються у аналітичному огляді процесу професійної діяльності викладача в контексті інтегративного поєднання і взаємоузгодження системного; застосування діяльнісного й особистісного підходів щодо поглибленням наукових знань щодо психологічних факторів професійної діяльності; розширенні та вдосконаленні методичного інструментарію досліджень у галузі психології вищої школи; розроблення систем корекційних впливів, спрямованих на оптимізацію психологічного фактору професійної діяльності у вищій технічній школі тощо.